

ОЦІНКА ГОТОВНОСТІ БАГАТОПРОФІЛЬНОГО ЗАКЛАДУ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я ДО ВПРОВАДЖЕННЯ НОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙНИХ ФОРМ НАДАННЯ ОФТАЛЬМОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ ДОРΟΣЛОМУ НАСЕЛЕННЮ (РЕЗУЛЬТАТИ МАРКЕТИНГОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ)

Д. Д. Дячук, Г. С. Зделова

Державна наукова установа «Науково-практичний центр профілактичної та клінічної медицини» Державного управління справами, м.Київ, Україна

Резюме:

Вступ. Нами розглянуто основні аспекти організації надання офтальмологічної допомоги дорослому населенню в Україні, проаналізовано проблеми та описано власний досвід впровадження інноваційних технологій удосконалення профілактики, діагностики, хірургічного лікування хвороб ока.

Мета. Проведення аналізу ринку надання медичних послуг пацієнтам з хворобами органів зору для визначення спроможності закладу охорони здоров'я надавати повний цикл діагностики та хірургічного лікування в умовах однієї установи.

Матеріали і методи. Бібліосемантичні та статистичні методи, для визначення ефективності управління був проведений SWOT-аналіз

Результати та їх обговорення. За результати проведеного маркетингового аналізу встановлена можливість організації та забезпечення комплексного своєчасного високотехнологічного мікрохірургічного лікування офтальмологічних захворювань у пацієнтів на сучасному обладнанні на базі ДНУ «НПЦ ПКМ» ДУС і, що важливо, одним лікарем. Це дає можливість не лише підвищити якість офтальмологічних послуг, але й збільшити обсяг їх проведення, скоротити маршрут пацієнта та підвищити доступність до своєчасного високотехнологічного мікрохірургічного лікування офтальмологічних захворювань.

Висновки. Таким чином, представлена організаційна структура та впровадження повного циклу надання високотехнологічної офтальмологічної допомоги дорослим пацієнтам дозволить забезпечити постійне підвищення якості надання медичної допомоги населенню та, певною мірою, скороти витрати її на надання.

Ключові слова: офтальмологічна допомога, SWOT-аналіз, цикл надання високотехнологічної офтальмологічної допомоги, якість медичних послуг, інноваційні технології, маркетингове дослідження

ВСТУП

Нестача ресурсного забезпечення сфери охорони здоров'я, зокрема, низька частка витрат на охорону здоров'я відносно валового внутрішнього продукту України [4, 5]. Вона за останні п'ять років коливається у межах 3-4%, що є нижчим від середньосвітових витрат на медико-санітарну допомогу майже у 3 рази. Галузь охорони здоров'я в Україні функціонує в умовах недостатнього фінансування [1, 2], а медичне об-

слуговування надається із використанням застарілого обладнання, устаткування, інструментарію тощо. В умовах військової агресії усі потреби та проблемні питання стають дедалі гострішими і потребують прийняття низки оперативних коригуючих рішень.

Система офтальмологічної допомоги в Україні не є винятком. Для її ефективного функціонування необхідно забезпечити регламентацію механізму взаємодії рівнів надання офтальмологічної допомоги населенню

України. Система діє з метою реалізації державної політики щодо забезпечення закладами охорони здоров'я державної та комунальної форм власності, своєчасної та якісної допомоги хворим із захворюваннями, органу зору. Діяльність системи передбачає використання новітніх стандартизованих медичних технологій, оптимізацію структури підрозділів закладів охорони здоров'я державної та комунальної форм власності на підставі єдиних науково обґрунтованих організаційних принципів та міжнародних стандартів надання допомоги з відповідним кадровим, матеріально-технічним забезпеченням, професійною підготовкою медичних працівників з питань її надання [3, 6].

За офіційними даними, в Україні щорічно реєструється в середньому 4,5 тисячі інвалідів по зору з них половина — незрячі. Прогноз динаміки загрози сліпоти в країні невтішний. Втім, світова практика говорить, що в 80% випадків можна уникнути сліпоти.

Аналіз ринку встановлює актуальну потребу в наданні якісних послуг офтальмологічним пацієнтам, і, якщо є можливість — одразу ж, якісно провести повну ланку діагностики та хірургічного лікування в умовах однієї установи — це повністю реалізує потребу в своєчасній комплексній допомозі, забезпечить комфорт та сервіс для пацієнта, дозволить мінімізувати ризик розвитку пізніх стадій захворювання та виникнення його ускладнень.

При аналізі обсягів надання офтальмологічних послуг встановлено, що попит на такі послуги найближчі 10 років буде стабільно високим та зберігатиме чітку тенденцію до зростання, що, в свою чергу, дозволить ефективно використовувати наявні матеріально-технічні та кадрові ресурси.

МЕТА

Проведення аналізу ринку надання медичних послуг пацієнтам з хворобами органів зору для визначення спроможності закладу охорони здоров'я надавати повний цикл діагностики та хірургічного лікування в умовах однієї установи.

МАТЕРІАЛИ І МЕТОДИ

Для визначення ефективності управління був проведений SWOT-аналіз (Strengths — сила, Weakness — слабкості, Opportunities — можливості, Threats — загрози) діяльності структурного підрозділу офтальмологічного відділення, (тут і надалі відділення, структурний підрозділ) КДЦ (консультативно-діагностичного центру, тут і надалі КДЦ) вторинного рівня надання медичної допомоги ДНУ «НПЦ ПКМ» ДУС та Операційного відділення з рентгенохірургічним блоком Центру стаціонарної допомоги третинного рівня надання медичної допомоги.

РЕЗУЛЬТАТИ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

Сильними сторонами діяльності що мають найвагоміший вплив на її роботу є висока якість надання медичного обслуговування, висококваліфіковані трудові ресурси (медичні кадри), наявність автоматизованої бази даних та комфортність проведення обстежень пацієнтам різного віку.

Слабкими сторонами ефективної діяльності, що мають максимально негативний вплив на її роботу є висока вартість послуг в цілому, та низька доступність дороговартісних медичних технологій, зокрема.

Максимально позитивними можливостями для вдосконалення роботи, що мають інтенсивний вплив на результати його роботи і підсилення конкурентних переваг послуг, що надаються є те, що при широкому спектрі профілактичних, діагностичних та лікувальних послуг (в т.ч. хірургічних) значно зростає загальний обсяг послуг при незмінно високій якості їх надання; з'явиться можливість укладання договорів на надання таких послуг пацієнтам інших ЗОЗ, що не мають можливостей для проведення усього спектру вищеназваних послуг.

Найбільш значимою загрозою для ефективної роботи, здатною справляти негативний вплив на результати її роботи є конкуренція на ринку відповідних послуг (демпінгування цін) та плінність кадрів.

Стан офтальмологічної допомоги розглядався як залежний від стійкості організації та здатності успішно (гнучко) реагувати на різноманітні впливи. Результати SWOT-аналізу наведено в Таблиці 1

За результатами проведеного маркетингового аналізу встановлена можливість організації та забезпечення комплексного своєчасного високотехнологічного мікрохірургічного лікування офтальмологічних захворювань у пацієнтів на сучасному обладнанні на базі Офтальмологічного відділення КДЦ та Операційного відділення з рентгенохірургічним блоком Центру стаціонарної допомоги в умовах одного закладу охорони здоров'я — ДНУ «НПЦ ПКМ» ДУС і, що важливо, одним лікарем. Існуюча мережа закладів охорони здоров'я державної, комунальної та приватної форм власності у м. Київ та Київській області не має такої можливості. Унікальністю працівників ДНУ «НПЦ ПКМ» ДУС є доступ до безперервного навчання та постійна можливість оволодіння новими практичними навичками та знаннями, які відповідають світовим стандартам та повна взаємозамінність лікарів та медичних сестер. Це дає можливість не лише підвищити якість офтальмологічних послуг, але й збільшити обсяг їх проведення, скоротити маршрут пацієнта та підвищити доступність до своєчасного високотехнологічного мікрохірургічного лікування офтальмологічних захворювань (скоротити час очікування та лікування).

Таблиця 1

Результати проведеного SWOT-аналізу реалізації державного інвестиційного проекту

Strengths (Сильні сторони)	Weaknesses (Слабкі сторони)
1. Розвинута транспортна інфраструктура та географічне розташування ДНУ «НПЦ ПКМ» ДУС розташований в центрі м. Київ, відстань від усіх мікрорайонів міста порівняно однакова. Поряд із ДНУ «НПЦ ПКМ» ДУС проходять основні магістралі міста, що дозволяє забезпечити дотримання часових нормативів проведення запланованих досліджень. Інтенсивність впливу показника – (8 із 10)	1. Низька доступність дороговартісних медичних технологій Відсутність достатньої кількості лікувально-діагностичного обладнання та оснащення необхідного для проведення усього спектру хірургічного лікування офтальмологічної патології. Інтенсивність впливу показника – (10 із 10)
2. Висока якість надання медичного обслуговування З моменту початку своєї діяльності у ДНУ «НПЦ ПКМ» ДУС надається медичне обслуговування винятково високої якості Інтенсивність впливу показника – (10 із 10)	2. Висока вартість послуги Проведення широкого спектру методів діагностики є дороговартісними і вузько направленими Інтенсивність впливу показника – (10 із 10)
3. Висококваліфіковані трудові ресурси (медичні кадри) У ДНУ «НПЦ ПКМ» ДУС працюють висококваліфіковані лікарі. Кожен лікар та медична сестра володіють усіма методиками, які проводяться та можуть забезпечити проведення переліку профілактичних, діагностичних та лікувальних послуг у режимі роботи 8.00–20.00 Інтенсивність впливу показника – (8 із 10)	3. Відсутність надання послуг за принципом 24/7 Надання офтальмологічної допомоги у цілодобовому режимі не передбачено Положенням про відділення ДНУ «НПЦ ПКМ» ДУС Інтенсивність впливу показника – (8 із 10)
5. Автоматизована база даних Налагоджена робота автоматизованої бази даних сприятиме швидкому поширенню медичної інформації та забезпечення чіткого зв'язку з іншими структурними підрозділами ДНУ «НПЦ ПКМ» ДУС; Інтенсивність впливу показника – (9 із 10)	4. Недостатній рівень менеджменту На сьогодні відділ менеджменту у структурі ДНУ «НПЦ ПКМ» ДУС не передбачений Інтенсивність впливу показника – (8 із 10)
6. Комфортність проведення обстежень від «18» і до «90+» Можливість проведення профілактичних, діагностичних та лікувальних послуг в межах одного закладу охорони здоров'я створює комфортні умови Інтенсивність впливу показника – (10 із 10)	5. Конкуренція на ринку Спостерігається значна конкуренція за рахунок приватних клінік та закладів охорони здоров'я комунальної форми власності Інтенсивність впливу показника – (9 із 10)
7. Концепція роботи – «орієнтація на споживача» Зручність оплати послуг. Чітке дотримання часу проведення запланованих консультацій, процедур, операцій тощо Інтенсивність впливу показника – (9 із 10)	
8. Співвідношення «ціна – якість» Цінова політика послуг є конкурентоспроможною. При значно нижчій середній по м. Києву ціні в перший рік реалізації проекту, для заохочення споживачів забезпечується надання послуг високої якості Інтенсивність впливу показника – (10 із 10)	
Opportunities (Можливості)	Threats (Загрози)
1. Якісно новий спектр послуг При розширенні та повній комплектації лікувально-діагностичної бази надаватиметься розширений спектр офтальмологічних послуг вищої якості, значно зросте загальний обсяг послуг, в т.ч. мікрохірургічних. Інтенсивність впливу показника – (10 із 10)	1. Конкуренція на ринку відповідних послуг Наявність спеціалізованих закладів та установ, котрі надають офтальмологічні діагностичні та лікувальні послуги. Інтенсивність впливу показника – (10 із 10)
2. Розробка різноманітних програм Покращені можливості для ранньої діагностики офтальмологічних захворювань можуть гарантувати пацієнту ефективне лікування, відсутність запущених форм хвороб, розробку індивідуальних профілактичних програм Інтенсивність впливу показника – (9 із 10)	2. Плильність кадрів З плином часу, за умови відсутності нових кадрових вливань можливий відтік кадрів до приватних ЗОЗ Інтенсивність впливу показника – (10 із 10)
3. «Зростання» та «розвиток» Можливість проведення безперервного навчання лікарів та медичних сестер на базі освітніх підрозділів ДНУ «НПЦ ПКМ» ДУС, із запрошенням вузькопрофільних фахівців, можливість проведення телемедичних консультацій онлайн Інтенсивність впливу показника – (9 із 10)	3. Створення єдиного медичного простору Посилення конкуренції та активізація конкурентної боротьби серед закладів охорони здоров'я усіх форм власності. Інтенсивність впливу показника – (9 із 10)
4. Укладання договорів на обслуговування За наявності попиту на послуги з'явиться можливість укладання договорів на надання таких послуг пацієнтам інших ЗОЗ Інтенсивність впливу показника – (10 із 10)	4. Посилення вимог Більш жорсткі вимоги державної політики в сфері ліцензування, контролю та оподаткування Інтенсивність впливу показника – (8 із 10)
5. Проведення консиліумів Можливість проводити телеконференції з провідними вченими України та світу в цих сферах та із залученням суміжних спеціальностей Інтенсивність впливу показника – (10 із 10)	
6. Підвищення прихильності споживача Зміна стереотипів у суспільстві щодо складу прикріпленого контингенту та «закритого типу» ДНУ «НПЦ ПКМ» ДУС Інтенсивність впливу показника – (8 із 10)	
7. Забезпечення надання повного циклу офтальмологічної допомоги. Надання профілактичних, діагностичних та лікувальних послуг (вт.ч. хірургічних) в межах ДНУ «НПЦ ПКМ» ДУС Інтенсивність впливу показника – (8 із 10)	

Конкурентним по якості надання офтальмологічних послуг може бути приватний сектор, деякі заклади охорони здоров'я якого мають можливість забезпечити необхідний спектр сучасного лікування офтальмологічних захворювань. Проте, приватний сектор є доступним для обмеженої чисельності споживачів. За оцінкою вартості діагностичних послуг ціновий діапазон знаходиться у середньому коридорі порівняно із закладами охорони здоров'я м. Київ.

Загрозою провадження даної проекту є політичні ризики, ризик зміни курсу валют (не значний для суми інвестицій — проект реалізується в короткостроковому періоді та значний для вартості медичних по-

слуг — собівартість послуг залежить від курсу валют лише частково у вартості матеріалів).

При проведенні аналізу, нами встановлено, що на державному та галузевому рівні потребує удосконалення та вироблення єдиних підходів чітка стратегія організації офтальмологічної допомоги населенню на усіх рівнях її надання. Чинна на сьогодні нормативна база не регулює сучасні підходи від профілактики до мікрохірургічного лікування та реабілітації, зокрема, немає чіткої взаємодії між суб'єктами надання таких послуг на різних рівнях надання медичної допомоги пацієнтам із офтальмологічною патологією (рис. 1).

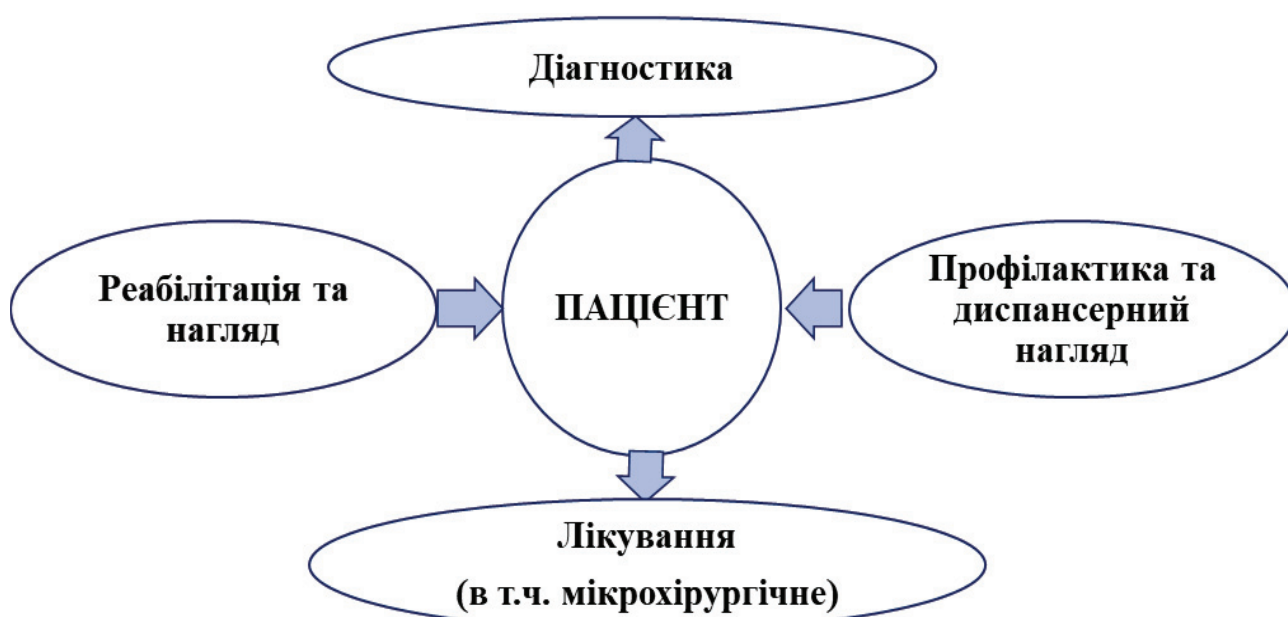

Рисунок 1 — Забезпечення повного циклу надання офтальмологічної допомоги

Зокрема це стає актуальним в умовах військового стану та за умов розширення спектру пацієнтів — військовослужбовці, тимчасово переміщені особи.

ВИСНОВКИ

Запроваджені, на сьогодні, технології з діагностики захворювань очей в офтальмологічному відділенні КДЦ ДНУ «НПЦ ПКМ» ДУС, дозволяють отримати максимально необхідну інформацію про стан органу зору. А з урахуванням надання у закладі всіх рівнів надання медичної допомоги — первинної, вторинної (спеціалізованої) та третинної (високоспеціалізованої) в офтальмологічному відділенні КДЦ створені всі можливості щодо забезпечення комплексного підходу до проведення сучасної діагностики, що сприятиме раціоналізації тактики лікування пацієнта, зменшенню часу його перебування у закладі та пришвидшенню одужання

Застосування нових методів, стандартів профілактики, діагностики та лікування (в т.ч. мікрохірургічного) офтальмологічних захворювань, використання новітнього обладнання в процесі надання допомоги створює для пацієнта умови скорочення періоду перебування у закладі охорони здоров'я, можливість хірургічного лікування (як досягнення ефекту для здоров'я пацієнта, так і для держави — створення умов для зменшення тривалості лікування). Це дозволить забезпечити повний цикл надання високотехнологічної офтальмологічної допомоги.

Таким чином, представлена організаційна структура та впровадження повного циклу надання високотехнологічної офтальмологічної допомоги дорослим пацієнтам дозволить забезпечити постійне підвищення якості надання медичної допомоги населенню та, певною мірою, скороти витрати її на надання

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Popova Tetiana, Gavkalova Nataliia. Публічно-приватне партнерство в галузі охорони здоров'я. Економічний аналіз. 2021. 31.2. С. 126-135.
2. Ковальова О. М. Волкова О. О. Проблеми формування економічної та фінансової системи функціонування лікувальних закладів в умовах реформи. Економіка, фінанси, облік та право: стратегічні пріоритети розвитку в умовах глобалізації: збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції, Полтава, 20 квітня 2019 р.: в 7-ми ч. Полтава: ЦФЕНД, 2019. Ч. 6. С. 14-16.
3. Моїсєєнко Р.О., Голубчиков М.В., Слабкий Г. О., Риков С. О. Офтальмологічна допомога в Україні за роки незалежності. Київ. 2019. 368 с.
4. Прус Н. В., Савченко Н. Г. Підходи до управління фінансовими ресурсами в контексті реформування системи охорони здоров'я України. Економіка та держава. 2018. 10. 27-32.
5. Пуртов Володимир, Писаренко Світлана. Організаційно-правові аспекти реформування сфери охорони здоров'я в Україні. InterConf. 2020.
6. Саксонов В. А. Підходи до обґрунтування удосконалення кадрового забезпечення офтальмологічної служби в сучасних умовах. Україна. Здоров'я нації. 2018. 3. 134-135.

REFERENCES

1. Popova, Tetiana, Gavkalova, Nataliia. (2021). Publichno-pryvatne partnerstvo v haluzi okhorony zdorov'ya [Public-private partnership in health care]. Ekonomichnyy analiz, 31,2, 126-135.
2. Koval'ova, O. M., Volkova, O. O. (2019). Problemy formuvannya ekonomichnoyi ta finansovoyi systemy funktsionuvannya likuval'nykh zakladiv v umovakh reformy. Ekonomika, finansy, oblik ta pravo: stratehichni priorytety rozvytku v umovakh hlobalizatsiyi: zbirnyk tez dopovidey Mizhnarodnoyi naukovo-praktychnoyi konferentsiyi, (Poltava, 20 kvitnya 2019 r.): v 7-my ch [Problems of the formation of the economic and financial system of the functioning of medical institutions in the conditions of the reform. Economics, finance, accounting and law: strategic priorities of development in the conditions of globalization: a collection of abstracts of reports of the International Scientific and Practical Conference, (Poltava, April 20, 2019): in the 7th part]. Poltava: TSFEND, 6, 14-16.
3. Moiseyenko, R.O, Holubchykov, M.V, Slabkyy, H.O, Rykov, SO. (2019). Oftal'molohichna dopomoha v Ukrayini za roky nezalezhnosti Kyiv [Ophthalmological care in Ukraine during the years of independence Kyiv]. 368.
4. Prus, N. V., Savchenko, N. H. (2018). Pidkhody do upravlinnya finansovymy resursamy v konteksti reformuvannya systemy okhorony zdorov'ya Ukrayiny [Approaches to the management of financial resources in the context of reforming the health care system of Ukraine]. Ekonomika ta derzhava, 10, 27-32.
5. Purto, Volodymyr, Pysarenko, Svitlana. (2020). Orhanizatsiyno-pravovi aspekty reformuvannya sfery okhorony zdorov'ya v ukrayini [Organizational and legal aspects of health care reform in Ukraine]. InterConf.
6. Saksonov, V. A. (2018). Pidkhody do obgruntuvannya udoskonalennya kadrovoho zabezpechennya oftal'molohichnoyi sluzhby v suchasnykh umovakh [Approaches to justifying the improvement of staffing of the ophthalmology service in modern conditions. Ukraine.]. Health of the nation, 3, 134-135.

Summary

ASSESSMENT OF THE READINESS OF A MULTIPROFESSIONAL HEALTH CARE FACILITY FOR THE IMPLEMENTATION OF NEW ORGANIZATIONAL FORMALS OF OPHTHALMOLOGY ASSISTANCE TO THE ADULT POPULATION (RESULTS OF MARKETING RESEARCH)

D. D. Dyachuk, G. S. Zdelova

State Scientific Institution «Scientific and Practical Center of Preventive and Clinical Medicine» of the State Administration of Affairs, Kyiv, Ukraine

Introduction. We considered the main aspects of the organization of providing ophthalmic care to the adult population in Ukraine, analyzed the problems and described our own experience in implementing innovative technologies for improving the prevention, diagnosis, and surgical treatment of eye diseases.

Aim. Conducting an analysis of the market for the provision of medical services to patients with diseases of the visual organs to determine the ability of a health care institution to provide a full cycle of diagnostics and surgical treatment in the conditions of one institution.

Materials and methods. Biblisemantic and statistical methods, a SWOT analysis was conducted to determine the effectiveness of management

Results and their discussion. Based on the results of the marketing analysis, it was established the possibility of organizing and providing comprehensive timely high-tech microsurgical treatment of ophthalmic diseases in patients using modern equipment on the basis of SIS RPCPCM SADS and, importantly, by one doctor. This makes it possible not only to improve the quality of ophthalmic services, but also to increase the scope of their provision, shorten the patient's route and increase access to timely high-tech microsurgical treatment of ophthalmic diseases.

Conclusions. Thus, the presented organizational structure and the implementation of a full cycle of providing high-tech ophthalmic care to adult patients will ensure a constant improvement in the quality of providing medical care to the population and, to a certain extent, reduce the costs of providing it.

Keywords: ophthalmic care, SWOT analysis, the cycle of providing high-tech ophthalmic care, quality of medical services, innovative technologies, marketing research